

حمیدی در آینه موسیقی

شعر

قابل استفاده برای دانشجویان رشته‌ی زبان
و ادبیات فارسی

نویسنده: شیوا حیدری

حیدری، شیوا، ۱۳۵۴

حمیدی در آینه موسیقی شعر: قابل استفاده برای دانشجویان رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی / نویسنده: شیوا حیدری.

قم: سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقر العلوم (ع)، انتشارات نورالسجاد، ۱۳۹۰.

۱۷۶ ص، ۳۰۰۰۰ ریال شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۲۰-۴۹-۰

کتابنامه بر اساس فهرست نویسی فیبا

حمیدی شیرازی، مهدی، ۱۳۶۵-۱۳۹۳. -- نقد و تفسیر: عروض فارسی

سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقر العلوم (ع)، انتشارات نورالسجاد

۱۳۹۰ ح ۸ ح ۹ / ح ۸۰۲۹ pir ۸۰۲۹ / ح ۹ / ۱ / ۶۲۰۹ ۲۳۵۴۵۷۶

حمیدی در آینه موسیقی شعر

نویسنده: شیوا حیدری

ناشر: نورالسجاد

صفحه‌آرا: زهرا جلالوند

ویراستار: مجید درویش

تاریخ چاپ: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: اول

چاپ: فردوس

۳۰۰۰ تومان

تلفن: ۰۹۱۲۷۵۱۰۵۲۹-۰۲۵۱-۷۸۳۵۵۵۴

انتشارات نوارنگ

Email: maj.darri125@yahoo.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۲۰-۴۹-۰

فهرست مطالب

مقدمه ۱۰

فصل اول: کلیات

۱-۱-۱ زندگی و شعر حمیدی	۱۳
۱-۱-۲ عشق و حمیدی	۱۵
۱-۱-۳ اندیشه‌های شعری حمیدی	۱۷
۱-۱-۴ آثار حمیدی	۱۹
۱-۱-۵ معرفی عروض حمیدی	۲۰
۱. دیباچه	۲۲
تعریف علم عروض و ارکان و اوزان	۲۶
۱-۱-۶ روش حمیدی در عروض از نظر ایرج کابلی	۳۲
۱-۱-۷ دیدگاه صاحب نظران درباره‌ی حمیدی شیرازی	۳۶
بخش دوم - شعر و موسیقی	۳۸
۱-۲-۱ در آمد	۳۸
۱-۲-۲ پیوند شعر و موسیقی	۴۵
۱-۲-۳ عروض چیست؟	۴۶
۱-۲-۴ تاریخچه‌ی عروض	۴۷
۱-۲-۵ وزن شعر	۴۹
۱-۲-۶ اهمیت و تأثیرات وزن در شعر	۵۰
۱-۲-۷ گونه‌های وزن	۵۱
۱- وزن عروضی	۵۱
۲- وزن هجایی	۵۲
۳- وزن عددی	۵۲
۴- وزن ضربی	۵۲
۵- وزن کیفی	۵۳
۶- وزن ایقاعی	۵۳
۱-۲-۸ جایگاه وزن در شعر	۵۳
۱-۲-۹ منشأ وزن شعر فارسی	۵۴

- ۵۶ ۱۰-۲-۱ وزن و عروض
- ۵۷ ۱۱-۲-۱ زحاف
- ۵۸ ۱۲-۲-۱ بحر و وزن
- ۶۰ ۱۳-۲-۱ اختیارات شاعری
- ۶۱ ۱۴-۲-۱ تاریخچه‌ی اختیارات شاعری
- ۶۲ ۱۵-۲-۱ اختیارات شاعری در دیوان دکتر حمیدی شیرازی
- ۶۳ ۱۵-۲-۱ حذف همزه
- ۶۶ ۱۵-۲-۱ تغییر کمیت مصوت‌ها
- ۶۶ ۱۵-۲-۱ اشباع کسره
- ۶۸ ۱۵-۲-۱ اشباع ضمه
- ۶۹ ۱۵-۴-۱ تبدیل «فاعلاتن» رکن اول به «فاعلاتن»
- ۷۱ ۱۵-۲-۱ قاعده‌ی تسکین
- ۷۲ تخریج

فصل دوم: موسیقی بیرونی شعر حمیدی (بحر و اوزان)

- ۷۷ موسیقی بیرونی و طبقه بندی بحر و اوزان در دیوان دکتر حمیدی شیرازی
- ۷۸ ۱-۲ مقارب
- ۸۱ ۲-۲ بحر مضارع
- ۹۱ ۴-۲ بحر هزج
- ۹۱ معرفی اوزان بحر هزج در دیوان حمیدی شیرازی
- ۹۵ معرفی اوزان بحر مجتث در دیوان حمیدی شیرازی
- ۹۷ ۶-۲ بحر خفیف
- ۹۷ معرفی اوزان بحر خفیف در دیوان حمیدی شیرازی
- ۹۹ ۷-۲ بحر رجز
- ۹۹ معرفی اوزان بحر رجز در دیوان حمیدی شیرازی
- ۱۰۰ ۸-۲ بحر سریع
- ۱۰۱ ۹-۲ بحر منسرح
- ۱۰۲ در حاشیه‌ی موسیقی بیرونی شعر حمیدی
- ۱۰۲ وزن دوری
- ۱۰۳ اهمیت اوزان دوری

فصل سوم: موسیقی کناری شعر حمیدی (قافیه - ردیف)

- ۱۰۷ ۱-۳ قافیه چیست؟

۱۰۸	۲-۳ پیشینه‌ی تاریخی
۱۰۹	۳-۳ موسیقی افزایی قافیه
۱۱۰	ساختمان قافیه در شعر فارسی
۱۱۱	۴-۳ حروف قافیه در شعر حمیدی شیرازی
۱۱۱	۴-۳ اروی
۱۱۲	۴-۳-۱ حروف پیش از روی
۱۱۲	۴-۳-۱-۱ تأسیس
۱۱۴	۴-۳-۱-۲ دخیل
۱۱۴	۴-۳-۱-۳ ردف
۱۱۵	ردف اصلی
۱۱۶	ردف زاید
۱۱۶	ردف مرکب
۱۱۷	۴-۳-۱-۴ قید
۱۱۸	۴-۳-۲ حروف پس از روی (حروف الحاقی)
۱۱۸	۴-۳-۲-۱ اوصل
۱۲۰	۴-۳-۲-۲ خروج
۱۲۰	۴-۳-۲-۳ مزید
۱۲۱	۵-۳ حرکات قافیه در شعر حمیدی شیرازی
۱۲۱	۵-۳-۲ اشباع (سیر کردن و فزونی است)
۱۲۲	۵-۳-۳ حدو (برابر کردن)
۱۲۲	۵-۳-۴ توجه (توجه کردن)
۱۲۳	۵-۳-۵ مجری (ابتدا جریان)
۱۲۴	۵-۳-۶ نفاذ
۱۲۵	۶-۳ بررسی قافیه‌ی شعرهای حمیدی شیرازی در قالبهای سنتی
۱۲۶	۶-۳-۱ مثنوی
۱۲۷	۶-۳-۲ قطعه
۱۲۸	۶-۳-۳ غزل
۱۲۹	۶-۳-۴ قصیده
۱۳۰	۶-۳-۵ مسمط
۱۳۲	۷-۳ قالب‌های نو در شعرهای حمیدی شیرازی
۱۳۲	۷-۳-۱ ترکیب بند - مسمط
۱۳۴	۷-۳-۲ ترکیب بند - قطعه
۱۳۶	۷-۳-۳ چهار پاره
۱۳۸	۷-۳-۴ سه بیتی پیوسته
۱۳۹	ردیف در شعر حمید شیرازی

۱۴۰	 ۱-۸-۳ ردیف با فعل تام
۱۴۱	 ۲-۸-۳ ردیف با افعال ربطی
۱۴۲	 ۳-۸-۳ ردیف به صورت ضمیر + فعل ربطی
۱۴۳	 ۴-۸-۳ ردیف با فعل های پیشوندی
۱۴۳	 ۵-۸-۳ ردیف جزء فعلی
۱۴۴	 ۶-۸-۳ ردیف به صورت اسم
۱۴۴	 ۷-۸-۳ ردیف با حرف نشانه ی «را»
۱۴۵	 ۸-۸-۳ ردیف به صورت انواع ضمیر
۱۴۶	 ۹-۸-۳ ردیف های طولانی
۱۴۶	 ۹-۳ ذوقافیتین
۱۴۷	 ۱۰-۳ قافیه ی درونی
۱۴۹	 ۱۱-۳ ردیف درونی

فصل چهارم: موسیقی درونی شعر حمیدی

۱۵۵	 موسیقی درونی شعر
۱۵۵	 ۱-۴ موازنه (مماثله)
۱۵۶	 ۲-۴ جناس
۱۵۷	 ۱-۲-۴ جناس تام
۱۵۸	 ۲-۲-۴ جناس زائد
۱۵۹	 ۳-۲-۴ جناس لاحق
۱۶۰	 ۴-۲-۴ جناس اشتقاق
۱۶۰	 ۳-۴ تکرار واژه
۱۶۲	 ۴-۴ انغمه ی حروف و هم حروفی تکرار صامت و مصوت
۱۶۴	 ۵-۴ تسمیط

فصل پنجم: موسیقی معنوی شعر حمیدی

۱۶۹	 شعر حمیدی
۱۶۹	 ۱-۵ مراعات النظیر
۱۷۰	 ۲-۵ تضاد
۱۷۲	 ۳-۵ تلمیح
۱۷۴	 نتیجه و پیشنهاد
۱۷۵	 منابع و مآخذ

مقدمه

بررسی موسیقی شعر در دوره ی معاصر یکی از موضوعات مهم ادبی است که اندیشه ی دانشجویان و دانش پژوهان را به خود مشغول کرده است، زیرا با انتخاب این موضوع بسیاری از جوانان و فرهیختگان با علم عروض و قافیه آشنایی پیدا کرده و در جهت پیشبرد اهداف آموزشی کشور تلاش می نمایند.

کتابی که پیش رو دارید، بررسی موسیقی شعر در دیوان دکتر حمیدی شیرازی است که با هدف آشنایی و به قصد آگاه نمودن خوانندگان در باب موسیقی شعر و انواع آن تدوین و نگارش یافته است. نگارنده به جهت علاقه و آشنایی با علم عروض، این موضوع را انتخاب کردم تا با بررسی بیش تر آن از زیر و بم این علم تخصصی و پیچیده ی ادبی آگاهی یابم.

لذا تحقیق را با وظیفه ی دانشگاهی در آمیخته و این مسئولیت خطیر را بر عهده گرفتم و به حول و قوه ی الهی آن را آغاز نمودم. و با مراجعه به کتابخانه ها و استفاده از منابع مهم عروضی به تقطیع اشعار دیوان دکتر حمیدی شیرازی پرداختم و وزن و بحرهای عروضی و انواع قافیه و آرایه های لفظی و معنوی را استخراج نمودم. قابل ذکر است که برای استفاده ی بهتر خوانندگان و برای دست یابی به منابع و مراجع، ابتدا نام کتاب و آن گاه صفحه معین شده است، اما در فهرست منابع و مآخذ، آثار را بر اساس نام مؤلف الفبایی کرده ام.

نکته ی دیگر اینکه، نشانی شعرهایی که از ابتدا تا انتهای این کتاب آورده شده است، همه بر مبنای جلد، کتاب و صفحه می باشد، به این ترتیب که از سمت راست به چپ، شماره ی جلد، شماره ی کتاب و سپس شماره ی صفحه ذکر شده است.